

Mijn verzameling (Deel 1)

P. Jonkman

1. Inleiding

In het eerste nummer van dit jaar van ons verenigingstijdschrift stond de oproep aan de leden om eens iets te vertellen over hun verzameling. Daarbij werd opgemerkt: "Dan kunnen we met z'n allen ook eens iets lezen wat niet over Duitsland gaat". "Vooral de grote diversiteit aan themaverzamelingen kan op zich een heel grote inspiratie geven om met anderen te delen". Het is waar dat de onlangs overleden Henry Schotkamp veel over Duitsland publiceerde. Maar hij deed het toch maar! Als verzamelaar van onder meer "Duitsland" en als geïnteresseerde in de moderne geschiedenis heb ik zijn bijdragen steeds met belangstelling gelezen. Ook in mijn bijdragen zal "Duitsland" meer dan eens voorbij komen.

Ik lees met belangstelling de artikelen in Filatelie, waarin het vaak over het "detail van het detail" gaat. Verwacht dat niet van mij. Dus er komen geen verhalen over plaatfouten, bijzondere tandingen, watermerken en/of kleurverschillen. Maar ondanks dat denk ik dat ook een gewone verzameling wel aardige dingen heeft om over te vertellen. Of om ervaringen uit te wisselen en vragen te stellen. Ik hoop dat mijn artikelen deze functie zullen hebben en ook voor anderen een drempel verlagen om over hun hobby te schrijven.

Ik spreek over artikelen. Als je een keer begonnen bent, dan blijkt je eigen verzameling een onuitputtelijke bron te zijn, zeker in relatie tot deelverzamelingen. Dat moet u er niet van weerhouden om zelf een bijdrage te leveren!

2. Even voorstellen

Mijn naam is Piet Jonkman. Nog niet zo lang lid van de vereniging, maar vrijwel mijn hele leven al postzegelverzamelaar. Na mijn pensionering is er wat meer gelegenheid om me met de verzameling bezig te houden. En als mensen weten dat je "nog" postzegels verzamelt, komen van allerlei kant vergeten verzamelingen tevoorschijn. Mijn ervaring is dat in dit soort kleine, vergeten verzamelingen, ooit eens begonnen als kleine jongen, altijd wel iets interessants zit.

Ik ben een traditionele verzamelaar. Het gaat me vooral om de zegels en de verhalen daarom heen. Zo kun je dus een stukje papier in handen hebben, dat iemand 150 jaar geleden ook in handen heeft gehad. Of je ziet een afbeelding die een herinnering of een geschiedenis in je oproept.

Om het fenomeen "persoonlijke postzegels" kunnen we in deze individualistische maatschappij niet meer heen. Maar het verwatert de verzamelmarkt wel, want ze gaan ten koste van het gebruik van de generieke postzegeluitgifte. Ik verzamel die dan ook niet actief. Maar ook uit de "gewone" zegels kun je een levensloop beschrijven.

Afb. 1

Afb. 2

Afb. 3

Afb. 4

Ik ben geboren in Groningen in 1948 (afb. 1; NVPH (2007) 2492). De afgebeelde Martinitoren is een van de hoogste kerktorens in ons land, net iets hoger dan onze Amersfoortse toren, maar net iets lager dan Utrecht en Delft. Na mijn middelbare schooltijd in Groningen volgde mijn studie in Delft die ik in 1972 afrondde als civiel ingenieur, met als specialisatie civiele gezondheidstechniek.

De aula van de Technische Universiteit, toen nog Technische Hogeschool, was bij het begin van mijn studie (1965) net klaar (**afb. 2**, NVPH (1967) 876).

In 1971 getrouwd in het stadhuis van Weesp (**afb. 3**, NVPH (2005) 2341). Mijn vrouw werkte bij de scholengemeenschap die later "Guido de Brès" zou gaan heten, wat ons in Amersfoort bracht. Helaas geen postzegel met een afbeelding van Guido de Brès gevonden, ook al was hij de opsteller van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Over het uitgiftebeleid in Nederland komen we nog wel te spreken. De diensttijd werd doorgebracht met onder andere het lopen van de Vierdaagse in Nijmegen (**afb. 4**, NVPH (1991) 1477). Dat is bij één keer gebeven, maar ik loop nog wel vrijwel ieder jaar de Amersfoortse Tweedaagse, die dit jaar voor de 71e keer wordt gehouden (**afb. 5**).

Afb. 5

Afb. 6

Afb. 7

Na de militaire dienst kwam ik te werken bij de waterleiding in Utrecht (WMN) en daarna bij het Amersfoortse Gas-, Water- en CAI-bedrijf. Veel Nederlandse zegels leverde mijn zoektocht naar levensloop-beschrijvende zegels niet op. Op de velletjes Mooi Nederland van Coevorden (NVPH (2008) 2564) en Sneek (NVPH (2008) 2565) staan wel watertorens, maar die zijn niet in het zegelbeeld terecht gekomen. Ik heb daarom maar de watertoren van Deventer, een zeer kenmerkende constructie voor een watertoren, gekozen (**afb. 6**, NVPH (1987) 1373). Het Gasbedrijf heb ik gekoppeld aan de zegel met het portret van J.P. Minckelers (**afb. 8**, NVPH (1928) 220). Hij wordt gezien als de ontdekker van het lichtgas (steenkoolgas) en de gasverlichting. De eerste gasbedrijven in het midden van de 19^e eeuw produceerden in de eerste plaats gas voor de openbare verlichting. Vandaar dat op **afb. 9** ook een straatlantaarn staat afgebeeld. In de Amersfoortse binnenstad herinneren de lantaarns nog aan die tijd. Oorspronkelijk waren deze armaturen voorzien van wit licht, zoals ook gasverlichting spierwit is. Maar inmiddels is die historische context verlaten en hebben de lantaarns een meer gekleurde lamp gekregen.

Afb. 8

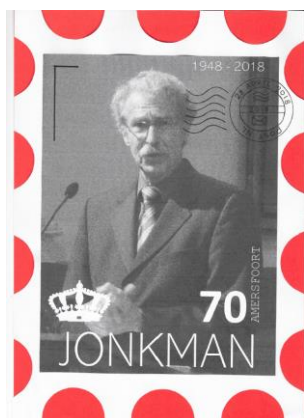
Afb. 9

Aan de congressen in Zurich, het 14e IWSA congres (**afb. 7**, SG (1982) 1049), en in Berlijn, het 18^e Wereld Gascongres, (**afb. 9**, Mi (1991) 1538) heb ik deelgenomen. In Duitsland en zeker Zwitserland zijn veel zegels te vinden die gewijd zijn aan dergelijke bijeenkomsten of jubilea.

Verder kan ik terugkijken op een jarenlange periode in de gemeenteraad van Amersfoort en het College van B&W en als voorzitter van de Oudheidkundige Vereniging Flehite. Ook al blijf je Groninger, je kunt wel zeggen dat ik verknocht ben aan Amersfoort. Jammer dat van Amersfoort in de serie Mooi Nederland in mijn ogen niet zo'n mooie zegel is uitgekomen. Kennelijk is Mondriaan belangrijker dan onze monumentale binnenstad (**afb. 10**, NVPH (2008) 2569). Op het bijbehorende velletje staat gelukkig wel prominent onze St. Joriskerk.

Afb. 10

Afb. 11

Een kleindochter maakte ter gelegenheid van mijn 70^e verjaardag bijgevoegde "postzegel". Een unieke zegel, die niet telkenjare van een nieuw jaartal wordt voorzien! (afb. 11).

3. Andere hobby

Naast postzegels verzamelen heb ik nog een andere hobby, namelijk het maken van bouwplaten. Waren dat vroeger schepen en vliegtuigen, sedert 50 jaar zijn dat voornamelijk gebouwen en vogels. Als voorbeeld hierbij een afbeelding van mijn bouwplaat van de koolmees en de pimpelmees (afb. 12).

Bij de bouwplaten leg ik een documentatie aan van wetenswaardigheden en artikelen uit kranten waarin het object een rol speelt. Daarbij voorzie ik de documentatie van de postzegels, waarop de gebouwen of de vogels worden weergegeven. Het zal niet verbazen dat daarbij vaak postzegels uit België en Duitsland zitten. België heeft een uitgebreide serie van vogels en ,evenals Duitsland, veel historische gebouwen. Voor deze keer een postzegel uit Ierland van de pimpelmees (afb. 13, SG (2002) 1468).

(Zie voor het gebruik van catalogusnummers par. 4.3)

Afb. 12

Veel van de kartonnen modellen worden uitgegeven door Schreiber, in Nederland vertegenwoordigd door Leon Schuyt in Alkmaar. In de treinenwinkel aan de Krommestraat kunt u ook deze bouwplaten verkrijgen. In Esslingen (afb. 14, Mi (1978) 971) is een museum waar alle bouwplaten van Schreiber zijn te bewonderen.

Daar ik veelal Duitse bouwplaten maak ligt het voor de hand dat ik ook veelal Duitse zegels in deze categorie heb, al staat op een Cinderella van Equatoriaal Guinee de OLV-kerke van München. Die heb ik dan toch maar niet weggegooid (afb. 15). (zie 4.2)

Afb. 13

Afb. 14

Afb. 16

Maar verder zijn er nog wel meer uitgevers, zoals de Amersfoortse Sjoerd Hekking, die o.a. alle Nederlandse vuurtorens in model bracht.

In de komende artikelen zal ik dus schrijven over mijn verzameling, met daarbij veel combinaties met mijn andere hobby. Zo zullen we samen een reis door de wereld gaan maken.

4. Mijn verzameling

4.1. Algemeen

Ik ben een verzamelaar (en geen “koper”, al heb ik wel een abonnement op de Jaarcollectie), dus mijn voorkeur gaat uit naar echte, gelopen zegels, voorzien van een herkenbaar stempel met leesbare plaats en/of datum, voor Nederland bij voorkeur Groningen, mijn geboorteplaats, of Amersfoort.

Voor buitenlandse zegels is het natuurlijk helemaal geweldig als je een plaatsnaamstempel hebt op een postzegel met een afbeelding van die plaats.

Inmiddels zijn veel plaatsnamen verdwenen. In Nederland staat op de stempels tenminste nog een plaatsnaam, in Duitsland in het algemeen alleen nog maar een genummerd Briefzentrum.

4.2. Wat niet en wat wel

Ik probeer streng te zijn voor mezelf. Cinderella's en gestempelde zegels met gom (“hoekstempels”) komen in principe niet in mijn verzameling. Al strijk ik soms over mijn hart als het om een afbeelding gaat die uit anderen hoofde wel in mijn documentatie past (zie opmerking bij **afb. 15**; deze zegel is opgeborgen bij mijn bouwplaat van de Frauenkirche in München).

Ook zegels met stempels van eerstedagenvelopen verdwijnen uit mijn verzameling zo gauw ik een “echt” gelopen zegel heb gevonden.

Zegels met plakkers of plakkerresten, of zegels waar op de achterkant het catalogusnummer of het jaar van uitgifte is geschreven hebben niet mijn voorkeur.

Ik ben geen perfin-verzamelaar, al kan ik me hier wel iets bij voorstellen. Vaak zijn de perfins gekoppeld aan bepaalde bedrijven en dan is het uitdagend om meer over die bedrijven te weten te komen.

Vershil in tanding is voor mij wel een verzamelcriterium.

Watermerken is wat moeilijker, maar voor oud-Duitsland en de DDR wel van belang.

Globaal kan mijn verzameling als volgt worden verdeeld:

1. Nederland
2. België
3. Duitsland
4. Bouwplaten en postzegels
 - a. gebouwen
 - b. vogels
5. Rest van de wereld.

Ter afsluiting van het eerste artikel ook nog een voorbeeld van de combinatie gebouw en postzegels: de Dom van Speyer (**afb16**, bouwplaat, **afb. 17**, Mi (1961) 366, **afb. 18**, Mi (1990) 1444).

Afb. 16

Afb. 17

Afb. 18